

VAN DE DEKEN

Commotie

mr. M.W. Guensberg

De laatste weken werd het nieuws overheerst door de verwerpelijke moord op een politiek leider, door de verkiezingen en door de kabinetsformatie. Desondanks werd het nieuws over opmerkelijk optreden van advocaten daardoor niet volledig weggedrukt. Dat zegt in elk geval iets over de publiciteitswaarde die aan sommige acties van advocaten is toegekend.

Zowel het indienen van strafklachten bij het Openbaar Ministerie tegen een aantal politici en een aantal journalisten als het ter beschikking stellen van het volledige strafdossier aan de pers in de zaak 'Rowena' zorgden voor commotie. De telefoon bij de Orde stond niet stil en over de gevolgde handelwijze in de zaak 'Rowena' werden Kamervragen gesteld.

Je kunt en mag niet oordelen over het handelen van advocaten als je het dossier en de opdrachten van de cliënt niet kent

Ik leg desgevraagd dan steeds weer uit dat je niet kunt en niet mag oordelen over het handelen en nalaten van advocaten als je het dossier niet kent, de wensen en opdrachten van de cliënt niet kent en als je dus de moeilijke afwegingen die horen bij het optimaal dienen van de belangen van een cliënt niet kunt maken. Voor nogal wat journalisten is dat moeilijk te verkroppen. In een aantal gevallen wordt onvermijdelijk oppervlakkige en onvolledige informatie gebruikt om tot een schijnbaar sluitend oordeel te komen.

Daarbij wordt dan vaak vergeten of ten onrechte niet vermeld dat alleen een advocaat met zijn cliënt kan afwegen welke actie wel en welke actie niet te rechtvaardigen is in een situatie waarin de belangen van die cliënt ernstig in het gedrang dreigen te komen. Indien anderen overigens vermoeden dat die afweging in een concreet geval verkeerd is gemaakt, staat natuurlijk de weg naar toetsing door de tuchtrechter open.

De afweging die door de advocaat met zijn cliënt moet worden gemaakt dient wel plaats te vinden binnen bepaalde kaders. Uit regelgeving, rechtspraak, adviezen en literatuur destilleer ik diverse criteria waaraan moet worden voldaan bij het bepalen van een zaaksstrategie. Daartoe behoort bijvoorbeeld ook de vraag of het dienstig is om de openbaarheid te zoeken.

Natuurlijk staat steeds en nadrukkelijk het belang van de cliënt centraal. Een advocaat is uit de aard van zijn functie partijdig en moet dus onafhankelijk van de belangen van anderen eerst de belangen van zijn opdrachtgever dienen. Daarbij geldt wel dat de advocaat de zaak van zijn cliënt in gemoede rechtvaardig moet oordelen. Dient de te ondernemen actie in een rechtsstatelijke samenleving een te rechtvaardigen doel? Is dat doel in redelijkheid haalbaar?

Vervolgens zal de advocaat zijn cliënt over de wijze van aanpak van de zaak moeten informeren en zich moeten verzekeren van diens instemming daarmee. Als het in een concreet geval dienstig aan de belangen van een cliënt wordt geacht om stukken openbaar te maken of om anderszins de publiciteit te zoeken, zal deze daarvoor onvoorwaardelijke, bij voorkeur schriftelijke toestemming moeten geven.

Het handelen van een advocaat dient altijd zorgvuldig te zijn. Daarom mag het optreden van de advocaat niet onnodig grievend zijn voor wederpartijen of derden en daarom moet, zeker als de openbaarheid wordt gezocht, met gerechtvaardigde belangen van anderen rekening worden gehouden. Van het gebruik van bepaalde middelen hoeft niet te worden afgezien alleen op grond van mogelijke schade voor anderen. Wel moeten de in te zetten middelen op zich geoorloofd zijn en dienen zij tot voordeel van de cliënt te strekken. Optimaal optreden in het belang van de cliënt zal veelal voldoende ruimte laten voor eerbiediging van belangen van wederpartijen, opsporingsbelangen of andere belangen van derden. Die ruimte mag dan niet onbenut worden gelaten.

De Algemene Raad zou aan de bestaande regels nog wel de regel willen toevoegen dat het naar buiten brengen van informatie door een advocaat wel altijd met open vizier en dus zeker niet anoniem dient te geschieden. Een advocaat moet staan voor wat hij vindt en doet.

Laten we overigens niet vergeten dat commotie over het optreden van advocaten kenmerk is van een levende en onafhankelijke advocatuur en dus ook van de werking van een rechtsstaat. ■